СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 44. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 24-го лютого, 1937. VOL. XLV. No. 44. Jersey City, N. J., Wednesday, February 24, 1937. THREE CENTS

БОРОТЬБА ЗА РУЗВЕЛТОВУ РЕФОРМУ СУДУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув у суботу довгі конференції з провідниками демократичної більшости в обох палатах конґресу й заявив рішучо, що він противиться всяким змінам у його пляні реформи суду.

Справу реформи суду дискутовано далі дуже живо на радіо. Сенатор Ковпленд говорив проти реформи. Гарпер Сиблі, президент Торговельної Палати, натякував теж на потребу боротьби проти пляну президента. Бувший президент Гувер говорив у своїй промові в Шікаґо, що реформа суду це „дорога до самогубства".

Виступили проти проєкту теж стейтові адвокатські палати, як наприклад адвокатська палата стейту Ню Йорк.

Заповідається на цей тиждень завзята боротьба в конґресі.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКЛИКАЄТЬСЯ ЩЕ РАЗ ЗА ЗАКОН ПРОТИ ДИТЯЧОЇ ПРАЦІ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Президент Рузвелт вислав до нижчої палати стейтової леґіслятури заклик, щоби вона приступила до акції сенату леґіслятури проти дитячої праці.

На переслуханню в цій справі, що його веде нижча палата, ставали прихильники й противники резолюції. Опозицію проти проєкту поправки конституції в напрямі проти дитячої праці вели не представники фабрикантів, але римо-католицька ієрархія й деякі фармерські орґанізації. Єпископ Едмунд Ґибонс, що говорив в імени 7 римо-католицьких єпископів, виступав проти акції президента Рузвелта. Головним речником прихильників поправки був нюйорський посадник Ля Ґардія.

ТЯЖКІ ЗАКИДИ ПРОТИ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — На слідстві проти банди рекетирів у ресторанному промислі виступив як свідок один з обвинувачених, Ірвинґ Епстейн на імя, і заявив, що провідники Американської Федерації Праці, дізнавшися, що ґенґстери перебрали правління одного відділу юнії ресторанних робітників, не робили нічого проти цього, лишаючи ґенґстерів при правлінню юнії.

СЕНЗАЦІЙНІ РОЗКРИТТЯ В СПРАВІ МОРДУ ЮНІЙНОГО ЛІДЕРА.

ГЕКЕНСЕК (Ню Джерзі). — Прокураторія цього повіту, що розслідже вбивство Нормена Редвуда, провідника юнії робітників, що будують підземну залізницю, хоче дістати як свідка Семюела Рософа, контрактора, що будує підземні залізниці, бо прокураторія довідалася, що Рософ кидав Редвудові ріжні погрози.

Розсліди детективів повіту Берґен ствердили, що одну з куль, що вбила Редвуда, вистрілено з револьвера, котрий Карол Портер купив був у 1930-тім році, що тоді був начальником поліції міста Дімарест, нині вже небіжчик.

ЗАПОВІДАЮТЬ НЕДОСТАЧУ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Рада Краєвої Промислової Конференції каже, що розсліди ринку праці показують, що коло 1940-го року Америка буде відчувати недостачу робітників.

НЕБУВАЛИЙ „СИДЯЧИЙ СТРАЙК".

ДІТРОЙТ. — Волтер Фрай, президент і ґенеральний менаджер підприємства „Фрай Продактс Ко.", вийшов на „сидячий страйк" проти своїх робітників, що вийшли на „сидячий страйк" проти нього. Він „спровадився" до фабрики й заявив, що він не буде працювати для підприємства, а тим самим робітники не будуть мати що робити.

ДИВАЧНА БУРЯ.

ОЛБАНІ (НЮ ЙОРК). — У горішній частині стейту Ню Йорк шаліла в неділю небувала буря: були в ній наглі зливи, сніжниці, град, ба навіть громовиця. Підчас сніжниці в околиці Силвер Лейк пропав 10-літній Джеймс Ворен.

ЗА ПЕНСІЮ РАБОВІ.

НОКСВИЛ (Тенесі). — Громада горожан почала акцію за добуття невеличкої пенсії дль 79-літнього мурина, Вилиема Джансона, що був колись рабом президента Джансона.

СУДЯТЬ ҐЕНЕРАЛА ЗА БУНТ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Незадовго має тут початися перед спеціяльним військовим трибуналом суд над ґенералом Міґельом Костою, обвинуваченим за керування повстанням проти уряду Бразилії в 1935-тім році. З ним стане на суд коло 480 осіб.

РОЗСЛІДИ НАД НЕДУГОЮ ЧЕРЕПНИХ ЯМ.

НЮ ЙОРК. — Школа медицини при Колюмбійськім університеті подає до публичного відома висліди своїх широких рослідів над недугою ям у черепі („сайнус тробел"). Розсліди ствердили широке поширення цих занедужань. Лишень маленька частина людей, бо не більше як 5 процентів усього населення цього міста, не хоріла на такі занедужання. Дослідники звертають увагу населення і лікарів, що їм треба дивитися за цими занедужаннями, бо з них можуть розвинутися дуже поважні недуги мозку й очей.

ЯК ПАМЯТНИК ТО ВЕЛИКИЙ!

З Москви повідомляють: В СССР мають збудувати при вході до ленінградського порту памятник величезних розмірів, висоти 110 м. На вершку цього памятника стане статуя Леніна. Советська преса подає, що цей памятник буде перевищати 15 м. славну статую Свободи в нюйорськім порті.

СИН ГР.-КАТ. СВЯЩЕНИКА КИТАЙСЬКИМ МАРШАЛОМ.

Преса подає цікаві інформації про двох нових китайських маршалів. Маршал Чан-Су-Ліянґ є сином колишнього манджурського грабіжника і ворохобника Ча-Су-Ліна. Батько був неуком, який щойно по 15 роках навчився писати й читати, але сина посилав до найкращих европейських університетів. Чан-Су-Ліянґа хотіли були японці зробити цісарем Манчука, але він відмовився від цієї почести.

Другий маршал — „християнський" — Фе-Ню-Сіянґ походить із Закарпаття та є сином греко-католицького священика. Уродовся він у Біштрі коло Сарош і в дійсності називається Іреней Фенґій. Був моряком, гірником і добровольцем в американській армії підчас війни з Еспанією. Підчас цієї війни здобув собі ступень полковника. Потім виїхав до Китаю, взяв участь у повстанні боксерів у Китаї, оженився з християнкою-китайкою, в 1913 р. вступив до китайської армії, добув по якомусь часі ранґу маршала, але уступив зі служби, коли прихильник Ніпону Чан-Кай-Шек почав осягати щораз кращі успіхи. Старший брат китайського маршала, д-р Ігор Фенґій, живе в Кошицях як суддя. Має він багато листів від свойого брата в Китаю, який зробив таку незвичайну карієру.

КУРІНІ ҐІМНАЗИСТІВ У ГРЕЦІЇ.

Грецьке міністерство освіти розписало обіжник до всіх ґімназій, що для всіх ґімназійних учеників уводиться обовязково передвійськовий вишкіл. Кожна школа відповідно до числа своїх учеників має створити під командою своїх офіцирів один або два курінї, поділені на чотири сотні.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ СТАНИЦІ.

В Ролеві, пов. Стрий, повстав комітет будови людового дому. Справою занявся стрийський повітовий староста Гарта. — В Кунашові, пов. Рогатин, засновано „коло" і читальню Т. Ш. Л. Орґанізаційну акцію ведуть війт Орловський і нотар д-р Ромпала з Болшовець.

ЗАСУДИЛИ ПОЛІЦАЇВ..

Окружний суд у Гродні засудив на півтора року вязниці бувшого команданта поліцийної станиці у Бжостовиці, Мамака, та на пів року постерункового Томашевського за ріжні зловживання влади, м. ін. биття селян, безправні арештування, фальшування службових документів і т. п.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЕПИСКОП.

Консисторія Української Православної Церкви в Америці розіслала пресовий комунікат, в якім подає, що дня 8. грудня 1936 р. прибув до Злучених Держав о. Теодор Шпилька, який 15. травня 1936 р. приняв вибір на епископа Української Православної Церкви в Америці, котрої першим епископом був бл. п. о. д-р Йосиф Жук. Комунікат подає, що царгородський патріярх поручив архіепископові Атенагорасу і епископові Калісту висвятити о. Шпильку на епископа. Дня 17. грудня 1936 р. о. Шпилька приняв монаший чин, приняв імя Богдана, як теж зістав іменований архимандритом. Висвячення архимандрита Богдана на епископа відбудеться в неділю дня 28 лютого 1937 р. в грецькій церкві Пресв. Тройці в Ню Йорку.

о. Теодор Шпилька народився в селі Дмитровичі, пов. Мостиска, в Західній Україні, дня 8. березня 1892 р. Його родичі, Іван Шпилька і Катерина з роду Бардин, сільські господарі. Своїм синам старались дати вищу освіту. За старшим братом молодший Теодор пішов до української ґімназії в Перемишлі, яку закінчив в 1913 році. Тогож року вписався на богословіе в Станиславові. Продовжував богословські студії в Грацу і закінчив їх в 1917 р. на богословському факультеті львівського університету у Львові. Як укінчений богослов підготовляв орґанізацію Лемківщини для боротьби проти окупантів. Він був особливо діяльний при орґанізації Комітету Оборони Лемківщини в повітах Сянік і Риманів. Після проголошення Західньо-Української републики, богослов Теодор Шпилька працював у відділі постачання при міністерстві внутрішніх справ. Після катастрофи, виїжджає на еміґрацію до Відня, де записується на студії в Експортовій Академії. В часі студій був головою Товариства Українських Студентів при Експортовій Академії. Академію кінчить в 1923 р.

По укінченню академії в 1923-тім році він переїхав до Чехословаччини й вписався на правничий факультут при Українськім Вільнім Університеті в Празі і виходить абсольвентом прав. Відтак перебував на Закарпаттю і віддався педагогічній праці. Тут він приняв свячення на священика від владики Саватія, архиепископа празького і всієї Чехословаччини.

ЯЗВА СЛИМАКІВ.

У громаді Сепріо над озером Комо в Італії, де годують усякого роду ярини та квіти, появилися масово великі слимаки без скаралущ. Ці слимаки розмножуються дуже скоро й спричинюють величезні шкоди в яринах і квітах. Досі не знайшли засобу, як їх винищувати.

ЧЕТВЕРО НЕМОВЛЯТ НАРАЗ.

В громаді Потарлягеле (Румунія) Смаранда Раду, жінка селянина, привела на світ четверо живих і здорових дітей.

ЩАСТЯ В НЕЩАСТЮ.

До Варшави прибув з Лодзі книговод галицько-американського нафтового товариства „Нафтоґаль", 38-літній Йосиф Епштайн, і у звязку зі своїми службовими справами прийшов до відділу бюра „Ґазоліна". Епштайн мав якийсь спір зі своїми директорами і після телефонічної розмови, яку зі згаданого бюра перевів зі Львовом, відчинив вікно і вискочив з четвертого поверху на вулицю. Самогубець упав на переходячого в цьому часі хлопця Евгена Рожка. І ось щасливим збігом обставин хлопцеві нічого не сталося — він тільки легко потовкся, а Епштайн теж злагіднив через те свій упадок, і хоч упав аж з четвертого поверха, він тільки зломив собі ногу. Хлопець пішов до хати, а Епштайна перевезли до лічниці Він почувається позатим зовсім добре.

БАТЬКО — ПОТВОРА.

У Подобінці на Підгалю (Польща) трапився випадок, що морозить кров у жилах, тим грізніший, що „героєм" його є батько, який у нечуваний спосіб знущався над своїми дітьми. А саме за якусь там дрібну провину, якої допустився 7-літній хлопчик рільника з Подобінця Францішка Запори, цей останній покарав його палицею по цілім тілі, а потім велів синові стати при горіючій печі і насипав йому на долоні обох рук розжареного вугля. Під впливом пекельного вогню хлопець опустив руки, скидаючи вогонь, а тоді батько-потвора побив його вдруге, змушуючи дитину тримати в руках вогонь.

Але цього було замало катівському батькові, бо він прикликав свого другого 10-літнього синка і велів йому сипати вогонь на руки свойого молодшого братчика. Коли цей відмовився, „батько" биттям приневолив його до цього.

Справа викрилась і цей звір у людськім тілі станув перед судом. Тому, що оба синки не хотіли свідчити проти свойого тата суд засудив його на доволі лагідну кару: 8 місяців тюрми з завішенням на 5 літ.

Слід додати, що суд ствердив на руках дитини сліди від попечення.

ЗАСТРІЛИЛИ ПАЧКАРЯ.

Інспекторат прикордонної сторожі в Острові (Познанщина) довший час стежив за ватагою пачкарів сахарини в острівському повіті. Ватагою проводив Ян Новіцький зі Свелікова. Прикордонна острівська сторожа придержала членів ватаги разом зі сахариною. Підчас одної з нічних облав функціонарі прикордонної сторожі стрінули в Ґужицях Вел. кількох ровериcтів, що зачали зараз утікати, густо відстрілюючись. Підчас погоні за пачкарями серед граду куль прикордонна сторожа покористувалася пальною зброєю та зранила одного з утікаючих, як виявилося, Яна Ґжеляка, літ 31, зі Свелікова. Ґжеляк помер по дорозі до лічниці від ран. В нього знайшли сахарину, німецького походження. Решту пачкарів схопили в погоні.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ПОМІГ ВОЛИНСЬКОМУ ЖИДОВІ

ЛУЦЬК (Волинь). — Серед жидівської людности в Луцьку на Волині викликала велику сензацію відповідь президента Злучених Держав Рузвельта на лист жида Боруха Маранца, бувшого маґістрацького урядника Луцька. По утраті своєї посади Маранц написав листа до президента, в якому описав своє незавидне положення й висказав бажання виїхати до Злучених Держав Америки. Минулого тижня на своє здивування, він дістав відповідь від секретаря президента, в якому цей його повідомляє, що його прохання полагоджено прихильно і що він буде міг приїхати до Америки, а навіть дістане певні транспортові полекші.

ФАШИСТИ ПОКПИВАЮТЬ СОБІ З ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇВ.

РИМ. — В італійському, напів-офіційному часописі „Джорнале д'Італія", відомий фашистівський журналіст Вірджініо Ґайда помістив статю, в якій покпиває собі з демократичних країв і твердить, що це властиво демократичні краї пруть з цілої сили до війни, а не диктаторські. На доказ цього він наводить рішення демократичної Америки будувати стільки военних кораблів, скільки будує демократична Англія. Демократичні краї, пише він, перші розпочали збройні перегони і ці перегони доведуть світ до нової війни.

ЗРАЗОК ГАНЕБНОЇ ОТАМАНЩИНИ.

ЛЬВІВ. — Під таким наголовком подає львівське „Діло" новинку з Берліна про те, як там професор Скоропис-Йолтуховський, відомий гетьманець, бігав по німецьких редакціях, щоб зложити своє застереження у відношенні до одного українця, якого імення згадані редакції помістили в своїх статтях про українські справи. Пан професор, який ніби повинен би поборювати в українському життю „хаос, отаманщину, розперезаність, непошановання авторитету, нетакт", знайшовши немиле собі українське імя в німецьких часописах сейчас поліз до часописів зі своїми „застереженнями", поки від них не добився заяви, що ці статі не є політичні, тільки інформативні". Свої завваги „Діло" кінчить так: „Нечувана, ганебна річ! Одна з таких річей, після яких людина соромиться, що мусить такого анархістичного отаманського типа називати своїм земляком. Одна з таких річей, які в цілій повноті оправдують легковажне, погірдливе становище чужинців до нас, як національної збірноти, серед якої цього роду одиниці втішаються ще іменем „поважних громадянських діячів".

ВИЙШЛО НОВЕ ЧИСЛО „КОНТЕМПОРАРІ РОШЯ".

ЛОНДОН. — На днях вийшло друге число англійського квартальника „Контемпорарі Рошя", який, як відомо, є під головною редакцією прихильників української справи Лянселота Лотона і полковника Малона. Число це містить про Україну дуже прихильні статті. Між іншим є там стаття Лотона під наг. „Советська Росія й Еспанія", стаття епископа Мішеля Д'Гербінія „Прямування Москви", дальший тяг праці „Червона армія" ґен. Ґадовіна і полк. Пятніцького, стаття проф. Садовського, бувшого українського міністра справедливости, на тему „Постійна революція в Україні", Олександра Френцеля „Наступ степів", Кейля Лойму „Фіно-уґрійське населення в Советській Росії" й інші. Автори тих статтей зривають маску з Советів й доказують їх внутрішню слабість, розклад і корупцію. Обороняється там рівночасно й права поневолених Москвою народів. Головно для України передбачається велику історичну будучність.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ ПРО ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА.—В польському соймі один з українських послів, Володимир Целевич, себто той, що від кількох літ вперто переводить „угоду" українського населення з поляками, виголосив промову, в якій між іншим сказав таке: „На українських землях не робить держава майже ніяких інвестицій і вони недорозвинені під господарським оглядом. На цих землях інсує велитенське безробіття на селі. Консумція на українському селі, зокрема в гірських околицях, доходить до голодових рацій і може спричинити деґенерацію сільского населення... Держава з політичних причин не тільки що не підпомагає, але в багатьох випадках при помочі адміністраційних шикан припиняє розвиток українського господарства в Польщі... Від 1919 року до нині вичистили скарбові уряди з українських урядовців так, що нині кількість урядовців українців не сягає навіть 2%. Одних взагалі не приняли до служби, інших переслали на емеритуру, а ще інших перенесли на захід".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адресн платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АРЕНДНЕ ФАРМЕРСТВО

Серед загального галасу, що зчинився в американськім конґресі, пресі й громадянстві через плян президента Рузвелта щодо реформи судів, проминуло майже без відгуку посланіе президента Рузвелта до конґресу в важній справі арендного фармерства.

У цім посланію презедент покликується передівсім на висліди розсліду спеціяльного комітету для цеї справи, котрий показує на величезну проблему, її вагу й велику складність. Президент зробив добре, що звернув увагу на вагу цеї проблеми, бо досі ще багато в Америці людей ні знає дійсного стану річей, а дивляться на життя очима своїх бажань і мрій.

Звісно всякому, які це мрії. Америку здавна вважали краєм, де всякий може здійснити свої мрії стати повним господарем на своїй власній фармі. Бажаючи стати самостійним господарем й власником землі, люди звичайно й представляють собі, що так справа в дійсности мається, як вони собі її бажають.

Тимчасом в Америці росте не число самостійних господарств, але число фармерів, що ґаздують на чужій, наймленій землі. Пів сотки літ тому, як каже президент, в Америці на кожних 4 фармерів був тільки 1 фармер, що управляв чужу, наймлену фарму. Нині, на кожних 5 фармерів 2 управляють наймлену землю, а в найурожайніших околицях Америки на кожних 10 фармерів 7 арендує землю. Отже арендна господарка росте. За останніх 10 літ кожного року зростало число фармерів, арендуючих землі, на 40,000.

Арендне фармерство є поважною суспільною проблемою. На приватній власности фарми спирається заінтересовання фармера землею. Що він виробить з землі, все стає його власністю. З зацікавлення землею виростає зацікавлення краєм. Далі бажання вдержати теперішній суспільний лад.

Справа зміняється, як фармер управляє не свою землю, а чужу, наймлену. Він зацікавлений не в землі, бо ця чужа, але тільки в плоді землі. Як він може добути з землі більше приходу коштом землі, він не завагається це зробити. Він готов її виснажувати до послідку. Не багато більше цікавиться землею її власник. Цей зацікавлений лишень в арендній заплаті. Арендна господарка відбивається тяжко на землі. Вона її виснажує. Вона вводить у фармерську клясу почуття непевности й почуття клясових ріжниць. Вона підриває одну з найважніших основ постійности суспільного порядку.

Тому й не диво, що президент Рузвелт кличе конґрес покласти край цьому явищу.

„МИ КРИЧИМО, ТА НАС НЕ ЧУЮТЬ"

Картина з советського пекла.

Під таким загаловком появилась накладом д-ра І. Бокемпера в Ґерліц нова книжка **Отмара Крайнца** — „Вір шраен унд мангерт унс ніхт". — в якій автор дає нам ряд вражаючих малюнків з життя і положення робітництва в Советах, які він зважився розмалювати европейській публиці „без маски". І так між іншим у розділі про індустрійних робітників читаємо за виїмком, поданим у віденськім журналі **„Нойіґкайтс - Вельт-Блят"** з д. 6. XII. м. р., таке:

„Положення індустрійного робітника в Советах не є ніяк краще, ніж положення селянина тутже, але саме про долю того робітництва намагаються советські агенти набріхувати за кордоном стільки, що треба використовувати кожну нагоду на те, аби змалювати з цього погляду властиве обличчя дійсности.

Отож спитаймо:

Як виглядає поправді провід в советській фабриці?

На чолі тут стоїть т. зв. „треугольнік", тобто трикутник, що його утворюють директор фабрики і його заступник, комітет робітників фабрики та большевицька ячейка. Отже можнаб думати, що таким чином тут доволі таких до яких робітникові можнаб звернутися, якщо він з чогось невдоволений. Та проте в данім випадку він не уважає вказаним звертатись до ніякої з поданих тут інстанцій, бо кожен робітник в Советах знає гаразд, що як директор фабрики, так і функціонарі фабричного комітету і партійної ячейки стоять на службі ҐПУ, якого боїться гірш, ніж самої смерти. І знає він таксамо, що поділ комітету фабрики на три відділи має метою не що інше, а те, щоб ҐПУ мало змогу примістити в кожнім заводі достаточну скількість своїх аґентів і отак при їх допомозі могло мати нагляд над кожним робітником фабрики зокрема та шпіонувати його кожне слово і кожен крок.

Отимто — як уже зазначено — робітник у Советах уже давно покинув думку про те, щоб тут до когось звертатись з проханням допомоги. Його одиноким засобом оборони була пасивна резістенція, тобто спинювання роботи з метою довести виконання наміченого пляну праці тільки до половини. Але ту пасивну резістенцію рішились большевики унеможливити з допомогою вигаданого ними відділу „ударників". Кожний ось, хто зголосився в ряди ударників, і упродовж якогось часу працював за бажаною нормою роботи, або й робив ще більше, ніж було призначено, одержав відповідні премії, добуваючи так і виглядів на те, що колись удасться йому дістатися і в члени трикутника, через що не буде потребувати на будуче працювати власними руками.

Заразом одначе треба було „мало енерґійним" наставникам таким чином доказати, що нормуючи жадання відносно приписаної праці робітників, не жадалося від них нічого то надзвичайного. Але кінець кінців рух, викликаний ударниками, опинився і приник, доведений оконечно до обсурду. Нехай, що тоді, коли мріялося декому про те, що з ним настане в продукції фабрик нова епоха, на честь ударників компонувалися окремі марші. Після того ось, як ті нечисленні робітники, що їм удалось таким чином видобудись з наказної робітні, покинули робітничі ряди, широкі маси робітництва таксамо відреклись дальших справ по прикладі ударників, як колись і кадри „суботників".

І вже, починаючи з р. 1931, діловодці, інжинірі та члени фабричного комітету, які раніш приходили їсти тудиж, де їли і робітники та одержували тойсамий харч, мають до своєї розпорядимости окрему їдальню та далеко кращий харч, ніж звичайна їжа робітників, а дотого змогу, докупити собі додатково потрібних харчів у приналежнім до тієї їдальні буфеті. А простому робітникові ще до початку 1934 р., прислугувало хоч право кращої пайки хліба. Та після того, як хлібні карти скасовано, підвищуючи заразом ціну хліба на 100%, і те досягнення революції" пропало.

Отимто життєвий стаж простого російського робітника такий низький, що уявити собі його европейській людині не такто легко. Жінка-послугачка одержує місячно — навіть і тоді, коли в неї нпр. шестеро дітей — 40 до 50 рублів. Робітник, що стоїть при машині, 80 до 120 рублів, книговодець і урядовець 120 до 200 рублів, діловодець 150 до 250, а інжинір 200 до 400 рублів. Тому одначе, що в Советах воно неможливо заспокоїти хочби тільки найдошкульніший голод, не маючи на місяць принайменше 100 рублів, мусять жінки робітників та урядовців на рівні з чоловіками працювати по фабриках і бюрах. А як це воно послугачці можливе, вижити з її — зазначеної вгорі — нужденної платні, те уявити собі нам не легко.

Але з усіх, наведених тут дат виходить ясно, що в Советах ріжниця між платнею інжиніра і простого робітника далеко значніша, ніж у т. зв. капіталістичних державах. Одначе, на жаль, воно ще завжди доволі таких людей поза межами Советів, які ніяк не хотять повірити в те, **що положення російського робітника сьогодні найгірше з усіх у світі.** А притім хотілосяб думати, що для большевизму не повинноб бути кращого засобу аґітації в користь вимріяної ним „світової революції", як саме, з погляду на дійсний брак робітників у Советах, дати безробітним в усіх капіталістичних державах доступ до „російського раю". Але ми порозуміємо зараз, чому це советським царям є безумовно неможливе. **Тому ось, що ніякий закордонний робітник не погодивсяб стати на роботу в Советах, не одержавши платні десятькрать кращої, ніж платня робітника російського.**

Було ось уже й так, що вишколені закордонні робітники одержували завдяки тому, що їх призасоблювано в окремих маґазинах за окремішні ціни в харч і одіння, далеко вищу платню, ніж нпр. російський інжинір з його платнею 300—00 рублів. Але такі вишколені чужі робітники добували змоги дістатись до Росії щойно тоді, коли советська влада впевнилась у тому, що вони — стопроцентові комуністи. Та з цього погляду довелось большевицьким владикам поробити з деякими „стопроцентовими комуністами дуже кепські і прикрі досвіди...

Передовсім одначе захиталась в російських робітників віра в те, що людям в закордонних державах і справді так зле живеться, як запевнює своїх читачів большевицька преса у статтях сажневої довжини. **Бачилиж ось російські робітники, що закордонний, в Советах працюючий робітник, був ладен працювати лиш так довго, як довго одержував платню десятькрать вищу, ніж робітник російський, а постільки мав бути зрівнаний щодо платні зним, заразже давав ногам знати і втікав з Росії, чим мога скорше.** Бо якне-як, а такого випадку ще не було, щоб якийсь закордонний робітник, нехай і такий, що. риїхав у Росію щирим комуністом і одержував тут десятькрать вищу платню, ніж робітники російські, вертав у свою вітчину аґітатором большевизму. Навпаки — непроглядні ряди німецьких та австрійських комуністичних робітників зараз таки після перших спроб роботи в советських казармах праці рішались вертати назад, позбувшись ілюзій щодо гараздів советського раю на віки вічні".

На віки вічні — каже наш німецький автор. А з ним і нам усім хотілосяб побажати, щоб засліплені большевицькою аґітацією в усім світі, приходили якнайскорше до себе, якщо не під впливом особистих досвідів у страшливім советськім пеклі, то принайменше під впливом таких розумних і документальних книжок, як ось книга О. Крайнца, а з другої сторони таких потрясаючих подій, як тепер в Еспанії. Бож це большевицькі аґітатори счинили ту нечувану в історії культурного людства різню людей в еспанській країні. Це большевицька Москва навершує Еспанію небосяжними вежами трупів. І це таж большевицька Москва хоче таксамо зробити з усім світом.

Але чи зможе?

Націоналісти всіх країн — єднайтеся під прапором непримирної боротьби проти червоної Москви!

Д-р Остап Грицай.

ПРОБЛЄМА МЕНШИН

(У світлі католицької науки).

На цю тему мав у Львові відчит о. д-р Лев Глинка. Відчит цей зреферовано в часописі „Діло" в цей спосіб:

Референт обговорив поняття національної меншини, головні права національних меншин у мирових договорах та окремих трактатах і становище Католицької Церкви до проблеми національних меншин у світлі католицької науки можна підходити тільки в площині етичній та природного права, а не політичній, бо Церква згідно зі заявою папи Пія XI., енц. „Убі аркано" з 23. XII. 1922., чисто політичними справами не займається.

Розглядати проблему меншин у площині етичній та природного права — значить устійнити ті етичні принципи у відношенні до національних меншин, що їх без нарушення природного права, без нарушення справедливости легковажити та нехтувати не вільно.

Проблєма національних меншин, що в повоєнному періоді набрала міжнародного характеру та має за собою силу міжнародного права, це послідовний вплив права самоозначення народів супроти тих народів, що без огляду на проголошене права самоозначення народів опинилися в чужо національних державах.

Терміном „меншина", витвореному у повоєннім періоді, означують теоретики міжнародного права той нарід чи тільки частину якогось народу, що у відношені до пануючого в державі народу знаходиться в меншости та ріжниться від нього расою, мовою, релігією.

Національна меншина — це жива культурна спільнота, що є свідома свого окремого національного характеру, та якої почування і воля цупко держаться всього свого рідного, переданого предками.

Змагання національної меншини та її членів, щоб зберегти та плекати в навязанні до своїх традицій та історії свою рідну культуру — це не субєктивна примха, а природний її наклін; тому і становище національної меншини, як окремої культурної спільноти в державі, обосноване природним правом.

Головні права меншини забезпечені в мирових договорах Антанти з переможеними державами, Австрією, Болгарією, Туреччиною й Угорщиною та в окремих трактатах для охорони національних меншин з державами, що своє становище або перетворення (поширення) завдячують мировим договорам, а саме з Польщею, Чехословаччиною, Югославією, Румунією, Грецією та опісля ще з Альбанією, Естонією, Латвією, Литвою та Фінляндією.

Теоретики менщинового питання добачують ще значні недомагання в постановах міжнародніх договорів та трактатів про охорону меншин і щодо змісту і щодо форми (меншини не є носієм-підметом призначених їм прав, а радше предметом, з яким ті права звязані), як також їх поширення(бо не всі держави є обовязані постановами договорів чи трактатів для охорони меншин).

Належна пошана для принципів природного права та етики („Віддай кожному те, що йому належиться" та „Люби ближнього, як себе самого", що обовязують і одиниці і спільноти), голошених Католицькою Церквою, багато може причинитись до злагіднення міжнародніх конфліктів.

Католицька Церква завсіди сприяла тим змаганням серед населення в державі, що прямують до витворення в державі пошани природного права одиниці, родини та самоврядних установ і вслід за тим і національних спільнот.

Католицька Церква не осуджує визвольних змагань народу до створення власної держави чи зміни державного устрою, якщо це тільки не нарушує ідеї справедливости.

Зі становища природнього права та етики католицькі автори схоплюють права національних меншин у державі в таких 3 головних тезах:

1) Нації і вслід за тим національні меншини мають право зберегти та розвивати свою національну культуру, бо нації враз зі своїми питоменностями та культурою повстають природно і тому мають природне право до існування та розвою

2) Національні меншини на основі природного права мають такі самі громадські права, що національна більшість, частиною держави та сповняють громадські обовязки супроти держави.

3) Національним меншинам треба дати автономію, на основі якої вони моглиб завідувати та управляти своїми громадськими справами.

Слушно.

Вона: Що купити тобі на свята?

Він: Нічого! Я мушу тепер щадити!

ПОВІДОМЛЕННЯ.

В справі Пропамятної Книги У. Н. Союзу подаємо до відома членства, що на засіданні головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу з 17-го лютого 1936 року рішено таке:

Пропамятна Книга коштуватиме $5.00 за один примірник. Коли мова про членів У. Н. Союзу, то вони обовязані покрити тільки кошти висилки Книги та видатки, получені зі спеціяльною оправою цеї Книги. Ці кошти виноситимуть $1.00.

Член У. Н. Союзу може замовити ТІЛЬКИ ОДНУ КНИГУ ПО ЦІНІ $1.00. Те замовлення має наступити ЧЕРЕЗ ВІДДІЛ, до котрого дотичний член належить.

Тому відділи повинні виготовити списи тих членів, що бажають замовити цю Пропамятну Книгу, сколектувати від кожного належитість у сумі $1.00 та прислати замовлення разом з належитістю до адміністрації „Свободи". Замовлення треба надсилати впродовж наступних ТРЬОХ МІСЯЦІВ, а саме, березня, квітня і травня.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

В. Буднівський.

РОДОМ З ПЕКЛА

(8)

— То твоя мама хіба збрехала, кажучи мені, що ти втопилася...

Аж тепер Марина пригадала собі ту комедію. Щоби ратувати себе, сказала:

— Маму здурили, то мама й тобі сказала ту небилицю,— сказала і додала хлипаючи: — Ти мене вже не любиш. Ти й неможеш любити мене, бо я тобі так дошкулювала... Я була невдячна. Не простиш мені? Викупивши мене з неволі, доверши добре діло і прости мені.

— Ходім, бо я не гадаю ночувати тут. Зараз їдемо.

Вийшов, жінки пішли за ним. Там, де дожидали його три козаки, вже стояв запряжений одним конем візок на двох колесах. Коло візка стояв Ресуль-аґа. Сидір виплатив йому сто золотих. Обі жінки всіли до візка, Сидір і козаки на коні і відїхали. По дорозі Сидір думав:

— Не знати, як пішло Добневичеві? Чи він був такий щасливий, як я нещасливий? Я за його гроші і за його коні викупив мою жінку і мою тещу! Треба буде віддати. Не знати як, бо я сам на очи йому не покажуся. Хіба поїду до Шкоруби, скажу йому, що сталося і колись при нагоді передам ним Добневичеві свій довг.

Сидір зробив так. Поїхав аж до Бога, бродом пробрався на його лівий бік і підїхав під хутір Шкоруби. Одного козака вислав до хутора, щоби знайшов Петра, як його не буде, то старого Шкорубу і попросив його щоби до нього вийшов до саду. По відході козака сам пішов туди. Заборонив йому розказувати, кому про цілу пригоду з татарами і хто то приїхав. По хвилі на означене місце прийшов Петро. Побачивши Сидора, спитав весело:

— А ти сам чого в такій тайні?

— Псст! — відповів Сидір. — Того, щоби з мене люди не сміялися. Нещастя сталося. Слухай і не перебивай, бо зараз мушу назад.

Сидір коротко розповів свою пригоду. Петро скривився, слухаючи. Скінчивши оповідати, спитав:

— Добневич свою жінку і свою Марину знайшов? Викупив?

— Погано! — відповів Петро. — Дуже погано!

— Не знайшов? Татари не хочуть випустити?

— Кажучи погано, я думав про те, що знайшлася твоя жінка. Марина Добневича цілком не була в татарськім полоні. Чабан, що вів її з мамою до якоїсь дебри в лісі надумався інакше. Пішов у степ по коні і привів їх аж сюди, до нас. Тепер вони всі у нас, бо Добневич, ідучи другою тропою ід сходові, зійшовся з нашим гінцем, котрого ми вислали з вістю, що згуба є. Добневич поїхав далі, просто до нас.

Коли так, то перекажи Добневичеві, яке на мене звалилося нещастя. Нехай він повторить се Марині, коли сам гадає. Бувай здоров, бо я вже мушу відійти.

Запізно було, бо до саду висипалося велике товариство. Перша ішла Марина Добневича і побачила свого судженого.

— Сидір! — крикнула, кинулася йому на шию, обіймила і стала цілувати.

В тій хвилі з кущів за плечима Сидора вистрибнули дві жінки. Одна, молодша, вхопила Марину одною рукою за косу і сіпала, другою била по лиці, по голові. Друга, старша вхопила Сидора ззаду за ковнір і пястуком гатила по карку. Обі викрикували і вививали найпоганішими словами.

— Ти шельмо! Ти будеш мені зводити мужа? — кричала молодша.

— Ти сяка, ти така, будеш баламутити мого зятя?! — вигукувала старша.

Сидір гепнув свою тещу пястуком по голові так, що вона без тями впала на землю. Свою жінку вхопив за плечі, замахнув нею і відкинув на бік так, що вона пару кроків побігла і також впала.

Заки товариство похопилося, Сидір перескочив пліт і щез зочей товариства. Прибіг до коней, скочив на свого і до обох козаків крикнув:

— За мною!

Всі три пустилися чвалом в степ. На місці лишився візок і кінь третого козака. Сидір опинився на недалекім Запорожжю. Зголосився до Січи, де перед жінкою і тещею був безпечний, бо до Січи жінкам вступ був зборонений.

У Шкоруби, де ніхто не розумів того, що власними очима бачив, Петро Шкоруба пояснив, що сталося і хто ті дві жінки, родом з пекла. Всі доміркувалися, що тепер Сидір втік від жінки і від тещі.

Донька Добневича троха плакала, та час і її вилікував. Знайшла собі іншого козака також гідного.

Добре, що лишився візок і кінь. Обі з пекла знали, що їм тут не лишатися. Сіли на візок і відїхали.

(Кінець).

Причина.

— Чому ти хочеш розвестися?

— Смішне питання! Бо я жонатий!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ОБРАЗЕЦЬ ДОВІРЯ.

З нагоди переговорів між представниками власників копалень мягкого вугля й представників майнерської юнії газети помістили замітну фотографію.

На ній зображений: Чарлз О Ніл, речник власників, і Джан Л. Луис, голова майнерської юнії.

Фотографія замітна тим, що на ній представлені речники противних собі інтересів. З того, що вони так далися відфотографувати, ясно, що вони не боялися, що їх власні прихильники посудять за зраду інтересів. Серед наївних людей така стріча викликає підозріння зради, а фотографія була би доказом не того, що зради нема, але доказом, що зрада є.

ПИТАННЯ ОДНОСТРОЮ.

Хто не бачив фотографії, той міг би представляти собі її так: з одного боку пан, з другого боку майнер, у майнерськім одінню, ще й з шуфлею в руці й лямпкою на голові.

Тимчасом фотографія представляє не одного „пана", а двох. І один зовсім не гірше одітий від другого.

Виринає питання: чи може такий „панок" представляти майнерів-чорноробів? Або іншими словами: чи не треба майнерського одіння, майнерської шуфлі й майнерської шапки?

СПРАВЖНІЙ ПРЕДСТАВНИК РОБІТНИКІВ?

Говорять донесення про цю конференцію, що представник юнії майнерів, Джан Луис, домагався від представників організації власників копалень признання майнерам мінімальної заплати в сумі $1,200 на рік.

Представник баронів говорив, що це неможливо.

Замітно при тому, що представник баронів має принаймні $100,000 річного приходу, а ще замітніше, що представник майнерів має річної пенсії $8,000, а вже найбільше замітно, що цей представник майнерів давніше брав меншу пенсію, але йому майнери пенсію підвищили.

Отже видно, самі майнери прийшли до переконання, що для самих краще, як їх представник бере більшу пенсію. Видно, вони самі думають, що їм краще, як їх представник буде одітий як „панок", ніж якби він був одітий як майнер при роботі.

Як це так?

ШКОЛА ДЛЯ ПОЕТІВ.

„Ліга Американських Письменників" у Ню Йорку відкрила школу для поетів.

Подають у проспекті цеї школи, що курс буде тревати 10 тижнів, що приймають до неї людей у ціці від 18-го до 25-го року життя, яким ще не поміщено ніякої поезії, хіба в шкільнім місячнику. В клясі не має бути більше як 25 осіб.

Цікаво буде, на скільки придасться ця школа. Чи не буде вона подібна до школи красномовства, про котру сказав один німецький письменник, що в ній учать гладко говорити тих, що не мають що сказати?

ПРИЄМНІ ЛЮДОЇДИ.

Англійський летун Чичестер, звісний з своїх летунських подвигів, написав про свої летунські пригоди три книжки. В останній з них описує стрічу з людоїдами.

Стрінувся він з ними на острові Фредерика Генрія. Він жив тоді на побережу, за котре ходили чутки, що на ньому живе багато людоїдів. Одначе тут він довідався, що людоїди живуть далі, в глибині краю. Пізніше йому показали двох таких людоїдів. Чичестер запевняє, що це були здоровенні собі чоловіки, з усміхненими обличчями. Вони жили в горах, а час від часу заходили до осель на морськім побережу. Тут вони звичайно підглядали якого соковитого хлопця, трактували його сагом, намоченим в алькоголю, та напів-притомного затягали в гори. Там його вбивали й зїдали.

Чи моглиб щось подібне зробити люди, що не мають усміхненого лиця?

ЛИШЕНЬ НА ДИКІВ?

Доносять з Варшави, що генерал Герман Герінг, німецький міністер летництва, гостював у Польщі в польського президента Ігнаца Мосьціцького та вбив два дики й пару вовків.

І додає донесення, що польський уряд описував цю візиту як чисто товариську справу, але визначні польські політики видно мали багато нагоди наговоритися з генералом Герінгом про німецько-польські відносини.

Чи не радилися вони, на кого ще полювати, крім диків і вовків?

ВСЯ РОСІЯ ПЛАЧЕ.

Телеграфує з Москви до „Ню Йорк Таймсу" большевицький симпатик Волтер Дюранті про великий сум, що напав всіх росіян на вістку про смерть Орджонікідза, большевицького комісаря тяжкої індустрії.

На доказ, що вся Росія сумує з цього приводу, Дюранті подає, що товпища народу переходять попри тіло небіщика.

Чи з цього, що люди йдуть дивитися на небіжчика, виходить, що вони за ним жалують? Адже в Америці прийшов раз айриш з похорону, а як його спитали, на чиїм похороні він був, сказав: „Або я знаю! Я ходив на похорон, щоби автом переїхатися!"

Чи не можливо, що в Москві товпища переходять попри труну Орджонікідза, щоби допевнитися, що він справді небіщик?

ПОХОРОННІ КОШТИ.

З донесення Волтера Дюрантія виходить, що московський уряд видає немало гроша на похорони Орджонікідза. Місто вкрито чорними прапорами, чи пак червоні прапори вкрито чорними крепами.

Чи добра це політика видавати гроші на великі похоронні паради, коли в краю є ще багато голодних?

Кажуть, що ще підчас похоронів Леніна стояв серед товпища якийсь чоловік і, дивлячися на всі похоронні паради, кивав з жалем головою й мимрав під носом: „Що то це все коштує? Що то це все коштує!"

Зачув це якийсь чекіст і гукнув йому: „Мовчи! Недогода тобі? А найби коштувало й 20,000. Не догода тобі?"

„Чому недогода?" той відказує. „Але я за ці гроші всіх комуністів похоронив би".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Більні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 28. лютого, в годині 3-тій пополудні, в українській галі, 18 Вудленд ул. На річних зборах вибрано новий уряд: М. Чкурняк, Предс.; Михайло Думанський, заст.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, фін. секр.; Петро Черкас, М. Шевців і І. Івашків, контр. комісія; О. Петришин, надз. хорих для мужчин; Анна Шевців, надз. хорих для женщин. На річних зборах ухвалено деякі зміни в Товаристві, отже приявність усіх членів конечна. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу. Довгуючі члени, памятайте на ухвали річних зборів, щоб опісля не було нарікань на уряд. — М. Чкурняк, предс.; Й. Паславський, кас.; П. Стадник, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

AT THE BELMONT THEATRE

In presenting to the American cinema public what it hopes will prove to be the first of a series of screen efforts based on the works of well-known Ukrainian authors , the Avramenko Film Productions, Inc., was well advised in selecting "Natalka-Poltavka." This "Girl From Poltava," although born in the Ukraine in 1818, seems to possess eternal youth and is a surefire success on the operatic stage wherever there live enough Ukrainians to make an audience.

And it must be noted that in the case of the amusing and entertaining near-operetta now at the Belmont Theatre the made-in-America product is more enjoyable than the imported article. This is due to the fact that it contains more funny incidents and is photographed much better than the "Natalka-Poltavka" shown at the Roosevelt Theatre during Christmas week. As to the singers, their voices in both productions sounded melodious and were reproduced clearly.

H. T. S.

(The New York Times, Monday, February 15, 1937.)

BELMONT PRESENTS UKRAINIAN NOVELTY

By Dorothy Masters

"Natalka Poltavka" (The Girl From Poltava), Avramenko Film production, screen play by M. Avramenko and M. J. Gann, directed by Vasile Avramenko and presented at the Belmont Theatre.

THE CAST:

Natalka	Thalia Sabanieeva
Petro	Dimitri Creona
Terpelykha	Olena Dibrova
Vyborny	Michael Shvetz
Vozny	Mathew Vodiany
Mykola	Theodore Swystun
Palamar	Vladimir Zelitsky
Mariyka	Lydia Berezovska

* * *

The Belmont Theatre launches a cinematic innovation in releasing "Natalka Poltavka," first foreign language film to be produced in America. Just why an old Ukrainian operetta should be the victim, the hapless victim of such test tubing is something Avramenko is keeping up its incorporated sleeve. If the choice represented fond hopes and aspirations, there is no material evidence in the finished product.

Good Voices, but—

Having been a successful operetta does not automatically make "Natalka Poltavka" a good movie, nor does possession of Metropolitan voice make Madame Thalia Sabanieeva a first rate actress, With an eye, or rather, an ear, in sympathy with the musical angle, Avramenko assembled a cast of operatic and concert artists, and thought to make a picture.

Much can be overlooked in opera; its patrons care naught if the lovers be portly and a shade beyond the juvenile; the plot can be worn bare with usage. A voice, and all else is forgiven. But the movie audience is a critical one, the movie camera out of sympathy with the uninitiated.

Dimitri Creona, as Petro, achieves a certain poise and nonchalance, as do Michael Shveoz and Mahtew Vodiany, in comedy roles, but others have brought along the exaggerated gestures and emotions of the operatic stage, which makes the film very funny in spots meant to be heart rending.

Humor Misplaced

As for the story: four years after her rather has ousted the beloved Petro, Natalka agrees to marry the moneybags of the village, one Vyborny. On the eve of the ceremony Petro returns with his songs and his earnings to snatch the bride from under Vyborny's nose.

Through most of the singing, a wandering camera contributes considerable pastoral (New Jersey) scenery as a mild diversion. And every now and then it offers a treat in the way to comedy sequence.

(Daily News, Tuesday, February 15, 1937.)

"GIRL FROM POLTAVA" MILD AND TUNEFUL FILM IMPORTATION

"The Girl From Poltava"

("Natalka Poltavka") a foreign language screen operetta produced by Avramenko Film Production, Inc., and distributed by Kinotrade. Ukrainian director, Vasile Avramenko. Scenario by M. Avramenko and M. J. Gann. Melodies transcribed by C. N. Shvedoff. At the Belmont.

THE CAST:

Natalka	Thalia Sabanieeva
Petro	Dimitri Creona
Tedpelykha	Olena Dibrova
Vyborny	Michael Shvetz
Vozny	Mathew Vodiany
Mykola	Theodore Swystun
Palamar	Vladimir Zelitsky
Mariyka	Lydia Berezovska

Along with picturization of the life, death and resurrection of a caterpillar and a trip to Cuba on the tragically historic Morro Castle, "The Girl from Poltava" graces the screen at the Belmont. Known to bred-and-born Ukrainians as "Natalka Poltavka" since 1818, the operetta lends itself to to esy-going on-screen interpretation.

Thalia Sabanieeva, at present with the Metropolitan, and Dimitri Creona, now on a concert tour, deal with the simple and engaging melodies composed by Ivan Kotlyarevsky and, if my ears do not deceive me, borrowed by a couple of other fellows known as Ttchaikovsky and Mussorgsky and an American known as Romberg.

The story, as tried and true as the story of "Devil's Playground," relates how Natalka Poltavka, the village beauty, is forced by her hardheaded father to give up her dear Petro and marry Vozny, the local money man. With no great grace and considerable unhappy harmonizing, the not-so-little- lady is nudged to the Ukranian altar.

There, however, she leaves Vozny before he can say "I do." The reason for her precipitous departure is Petro, who, returning from foreign parts, is heard singing in the distance. Natalka, a big girl who knows what she wants when she hears it, leaves the money man waiting at the church in the Vesta Victorian tradition.

The money man and the merry villagers are indignant. They, along with Natalka's mamma and the marriage broker, pursue the walk-out bride and the walk-in bridegroom up hill, down dale and over the better part of the Ukrainian countryside. Love wins in the cross-country hunt, however, with Vozny retiring as gracefully as possible.

Mme. Sabanieeva sings, rather than looks, the role of Natalka with skill and sympathy. So does Dimitri as the persevering Petro. Mathew Vodiany is in the picture as Vozny, the frustrated fiance. Olena Dibrova lifts her alto to good effect as Terpelykha, mother to the walk-out bride. And there's a delicious local drunk with whiskers.

"Natalka Poltavka"—"The Girl From Poltava" to you, me and the Belmont—is operatic and obvious, mild and melodious, a pleasant importation with English titles that do not do it justice. But be sure to stick around and see that short in connection with the life, death, and resurrection of a caterpillar.—**Robert Garland.**

(New York American, Monday, February 15, 1937.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

В укр. греко-кат. церкві св. Володимира переведено в часі Різдва при виході збірку на Рідну Школу і зібрано $10.82, які вислано до краю на призначену ціль через Обеднання.

Андрій Смит, секр.

ФОРД СИТІ, ПА.

На визвольну боротьбу.

З нагоди річних зборів Горожанського Клюбу переведено ухвалу, щоби призначити з каси $10 на визвольну боротьбу та вислати ту жертву через Обеднання.

Стефан Шанайда.

БРОНКС, Н. Й.

Зі срібного весілля на Рідну Школу.

В неділю, 7. лютого б. р., громадяни Микола й Евгенія Гайда святкували 25-літній ювилей свого шлюбу і при цій нагоді відбулася в них гарна срібно-весільна забава.

Тостмастер цеї забави, гром. П. Сокальський у своїй промові на тему ювилею згадав і про Рідний Край та попросив гостей зложити добровільні жертви на Рідну Школу.

Пані Марія Музика і гром. П. Ганчарик пішли між гостей і зібрали на ту ціль $17 від отсих осіб: П. Ганчарик $2; по $1: І. Музика, П. Сокальський, Ю. Бродин, І. Демчук, І. Шомберг, А. Рега, А. Васильців, Н. Гайда, А. Маховська, В. Подгаєцький і М. Стецура; по 50 ц.: В. Бойчук, П. Сокальський, Ю. Драгун і П. Зюбрицький; по 25 ц.: А. Крушельницький і М. Піхурський.

КОРТІС БЕЙ, МД.

На Рідну Школу.

В неділю, 14. лютого, гром Дамян і Марія Любинець обходили 40-літню річницю свого подружого життя. З тої нагоди вони запросили невелике число своїх знайомих і приятелів на гостину. При веселій забаві гості не забули за Рідний Край і на поклик М. Дмитрова зложили $10.25 на Рідну Школу. Збіркою занялася Йосифа Собачик Вапс. Жертви зложили: Д. Любунець з дружиною $3; М. і Тереса Дмитрів $2; по $1: О. Скушка, П. Кульчицький, Н. Нагнибіда, Т. Колодницький і Йосифа Собачик Вапс; Марія Будагавта 25 ц. Гроші вислано через Обеднання.

М. Дмитрів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Свято Державности.

Місяць січень є звязаний у нас із славетними спогадами про акти 22 січня з 1918 і 1919 р. Ці дні найбільш історичні, та наша еміграція в більшости неуважно ставиться до них і мало хто з наших громад уряджують Свята Української Державности. А якщо і святкують деякі громади, то згадують тільки злуку українських земель; про день же 22 січня 1918 р., коли повстала Українська Самостійна Держава, — нема на святі жадної згадки; навіть деякі наші часописи ніколи не згадують про цю важну подію, так ніби цього історичного дня й не було... Трентонська громада інакше задивляється на це. Вона завжди святкує день Першого листопаду, та ніколи не сминає відсвяткувати історично найбільш визначних днів з 22 січня 1918 і 1919 років.

До нашої громади на 28 січня ц. р. завитав владика архієпископ Йоан Теодорович, який відправив Службу Божу та виголосив дуже красно річеву та зворушаючу проповідь, посвятив американський прапор, подарований для церкви молоддю, що тут народилась. При посвяченні прапор тримали ветерани американської армії, Йосиф Сабат і Микола Масний.

Парох о. П. Білон згадав про українських провідників і побажав їм витревалости та дочекатись щасливого дня, коли Рідний Край буде вільним і побажав їм многая літа, а по панахиді о. владика в своїм слові згадав борців, що життя своє віддали за Україну і проголосив „Вічну память".

Вечором зібралися всі на святочну академію-концерт в церковній галі на Вудленд ул. Людей було стільки, що галя була виповнена „по береги". Серед присутніх бачили ми владику та ген. В. Сікевича, котрого запрошено на це свято.

Свято відкрик о. П. Білон вступним словом, привітавши зокрема високих гостей, що прибули на свято. Особливо підкреслив він вагу злуки земель для нашої державної боротьби за державність.

Потім наступили виступи хору під управою о. П. Білона. Після цього ген. В. Сінкевич виголосив реферат про значіння свята. Коли на сцену піднявся сивий як голуб генерал, який ще так бадьоро тримається, його зустріли присутні рясними і щирими оплесками.

Бесідник дав огляд минулої боротьби за визволення, зупиняючись особливо на актах з 22-го січня, а звязуючи те минуле з сучасним, заповів новий зрив боротьби за визволення Батьківщини, що вже матиме всі вигляди на успішне закінчення.

Гучні оплески були нагородою старому козакові (що в цім році святкує 50-ліття своєї військової діяльности) за його слово навчання й підбадьорення.

Потім п. генерал звернувся до владики і покликав його до удекорування хрестом ім. С. Петлюри за участь у військово-визвольній боротьбі, як бувшого священика Сірої Дивізії. Удекорування переводив пан генерал як член Капітули ордену. По удекорованні владика виголосив коротке слово, в якому вказав, що орден для нього є дорогим і неавичайно символічним, бо знак меча на хресті вказує, що Україна в своїх змаганнях за державність була й є ніби розпята на хресті, що вона все терпить страждання, які кличуть всіх нас до боротьби за скінчення тих страждань. Слова ці привитано бурею оплесків.

Далі покликав п. генерал о. П. Білона для удекорування тимже орденом. Удекорований зазначив, що він її приймає за ту свою працю, що повнив її в повітровій фльоті української армії. А потім поділився з присутніми також своїми переживаннями як в часі збройної боротьби так і на еміграції і висловив своє бажання, щоб нарід наш напружив всі свої сили для розпочаття нової боротьби.

Таксамо був удекорований тим орденом о. А. Воронкевич, бувший старшина Української Армії, що приняв цей хрест, як він казав, як памятку слави борців-героїв, що життя своє поклали за Батьківщину, а також і як знаменну пригадку, що маємо готовитись до нової,, остаточної й рішучої боротьби з ворогом.

Потім були дуже гарні деклямації пані К. Білон — „Воскресення" О. Маковея і панни Ірини Савчук — „До українського емігранта". Щодо пані Білон то її деклямація була чудовою. Передача цього вірша тут родженою декляматоркою була проведена так досконало, що ті оплески, якими нагородили молоду декляматорку, дали лише слабий вислів тому захопленню, яке вона піднесла в присутніх.

На закінчення забрав слово предсідник п. Кушнір і дякував по звичаю високим гостям і всім присутнім.

Співом українського гимну закінчено академію-концерт.

Підчас свята була переведена і збірка на Музей Визвольної Боротьби України в Празі, яка принесла сім долярів.

П. Дніпровий.

ПІТСБУРГ, ПА.

Українська кімната в пітсбурському університеті.

Товариство „Рогатинщина", відділ 396 У. Н. Союзу в Пітсбургу відбуло в неділю, дня 24 січня ц. р. свої місячні збори, на яких між іншими справами обговорювано також справу української кімнати в Пітсбурському університеті. Цю справу ясно представив приявним Ілля Слободян, який сказав, що це є наш обовязок супроти нашої молоді, щоб постаратися про таку кімнату. Після того приявні почали поважно застановлятися над тим і у висліді вибрали комітет, що має постаратися про фонди на ту ціль. До комітету вибрано таких осіб: Теодор Коруна, голова; Іван Катериняк, рек. секретар; Анна Дяк, фін. секретарка; Теодор Цілюпа, касієр.

Після вибору рішено взятися до праці. В першій мірі одноголосно вирішено асигнувати з шкільного фонду тов. „Рогатинщина" суму $50 на ту ціль, а далі слідували особисті жертви. Жертвували по $10: І. Слободян, Анна Дяк, Т. Цілюпа, І. Бекіш; по $5: Г. Кліщ, П. Береза, В. Цілюпа, І. Катериняк; по $2: А. Федьків. Разом $102.

І. Слободян подякував приявним за щедрі жертви й просив їх щоб про цю ідею розказали ширшому українському загалові та притягнули до жертв інших людей. Жертви проситься слати на адресу касієра комітету, Петра Цілюпи, 2328 Second ave., Pittsburgh, Pa.

За комітет:

Т. Коруна, голова;

І. Катериняк, секр.

Влучно.

Шофер до прохожого, який задивився в небо:

— Пане, коли ви не дивитесь туди, де йдете, то зараз підете там, де дивитеся!

WPA ВІДНОВЛЯЄ ІСТОРИЧНІ МІСЦЯ

Майже кожне місце, тісно звязане з життям Джорджа Вашингтона, віддїлено та збережено дбайливими людьми. Нема ні одного дня, щоб численні відвідувачі не віддавали пошани першому великому американцеві, Вашингтонові, у багатьох місцях, присвячених його памяті, які є в стейтах здовж побережжя Атлянтійського океану.

Одначе память інших героїв призабуто, занедбано. Забулося про їх службу, їх доми гниють, а навіть нагробники присипає порох. Так дїялося з Піром Чарлзом Лентенті, котрому треба завдячувати пляни міста Вашингтону. Доперва підчас світової війни почав хтось шукати його укритого гробу, щоб перенести тлінні останки на цвинтар Арлінгтон.

Таксамо дїялося з дуже великим числом людей науки й дипльоматії. Та положення вже поправилось через допомогові праці WPA для відновлення народних святощів, які зачинаються від відновлення дому, де зріс полковник Чарлз А. Линдберг, а тягнуться взад до відбудови старинної оселі острова Рунокі, включно з твердинею Релей, вполизу побережжя Норт Каролайни, котрий заселили 1584 року бодрі єлисаветські мандрівники під проводом Джана Вайта. Там прийшла на світ Вірджінія Дейр, перша дитина білої раси, роджена в Америці.

Дім Джана Вайта, як першу губернаторську палату в Америці, відбудовано враз з іншими будинками. Минулого року полковник Линдберг подарував свої посїсти в Литл Фолс на власність стейту Мінесота. Треба було реставрувати дім, заки там відкрито Музей Линдберга, тому, що збирачі памяток майже зовсім зруйнували середину дому того вечора, як Линдберг 1927 року осів літаком у Парижі.

Спізнену пошану віддають Єфремові Мекдовелові, першому визначному лікареві жіночих недуг та винахідникові способу черевної операції, відновляючи його дім у Денвил, Кентокі. Міліони жінок посередньо завдячують йому своє життя, хоч мало чували про нього. Медичне Товариство стейту Кентокі купило минулого року дім і записало його на річ заряду парків стейту Кентокі, а WPA дала фонди на відбудовну працю.

Дім Витфілда, двір сімнацятого століття, котрий збудував Генри Витфілд у Гілфорд, Конетикот, де кольоністи відбували свої загальні збори та хоронились перед нападами індіян, це інша справа, якою занялась WPA (Адміністрація Поступу Праць). По відреставруванню дім Витфілда видержить щонайменше ще одно століття. Збудований 1639 року, це один зі старовин у стейті Конетикот.

У стейті Джорджія відновлено реліквії з часів перед горожанською війною в Америці. Ліберти Гол, де жив Олександер Гамилтон Стівенс, віцепрезидент Конфедерації, перетворено на площу для розривок публики, як теж на історичний храм. Ціла посїсть це парк яких 900 акрів землі, котрий робітники WPA упорядкували підчас відновлення старого двора.

Між іншими старовинами відновлено дім Трента, котрий збудував полковник Вилієм Трент у Трентоні, Ню Джерзі; старий місцевий ратуш у Фейрфилд, Конетикот; оселю осадників Линколна у Ракфорд, Індіяна; дім Генбія у Вестервил, Огайо, де Венямин Росел Генбі написав твір п. з. „Дарлинг Нелі Грей"; старий арсенал у старинним Ню Кесл, Делавар; ряд фортець, включно з цитаделею Ловдавн, біля Ловдавн, Тенесі; Голмс на острові Макінав, Мішиґен; Скайлер у Ню Йорку; Неґлей у Нешвил, Тенесі; та твердиню Гал у Бойс, Айдаго.

— Так, прошу пані — каже редактор до молодої авторки, яка принесла свою працю до оцінки — воно здається піде. Тема доволі цікава, лише рукопис дуже нечиткий. Чому пані не переписали цього на машині?

— Ба, пане редакторе — колиб я вміла писати на машині, не потребувалаб займатися літературою.

ВЖИВАЙТЕ БІЛЬШЕ КАКАО ТА ЧОКОЛЯДИ.

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку.)

Якби кожний належито оцінював поживні складники у какао та чоколяді, я певний того, що багато тої поживи вживалиб у кожній родині. Чоколяда має великий відсоток товщу та вугле-квасів, а також досить протеїни і небагато мінеральних солей. Какао має в собі багато менше товщу, але не є таке поживне як чоколяда. Какао і чоколяда це цінні поживи і кожний повинен старатись приняти чоколяду чи какао, або обоє, як складову частину свого щоденного харчування.

Майже в кожнім випадку, коли вживається какао або чоколяду, то мішається їх з молоком так, що напиток або харч, витворений через таку комбінацію, має подвійну вартість для здоровля. Бо крім поживних складників у какао та чоколяді додано ще молочних засобів, що пособляють здоровлю, а саме: кальцію, протеїни, товщу та вугле-квасів, а в додатку трохи цінних вітамінів. Вживаючи чоколяду або какао враз з молоком, постачаємо організмові багато більше поживности, ніж дехто може сподіватись.

Какао та чоколяду можна вживати в ріжних формах, крім уживання як напитку. Їх можна вживати змішані з молоком та крохмалем, як іншу цінну поживу; у легумінах, паштетах, начинках до тортів і тим подібне. Їх приємний смак пособляє їх популярности, а мабуть ця принада, скорше ніж властиві здоровотні складники, є причиною загального та ріжнородного вживання какао та чоколяди.

Какао та чоколяду як напиток треба вживати у більших скількостях в осени, зимою та на початку весни. Вони не тільки включають високу поживність, але теж уможливлюють хазяйці урізнородити щоденне харчування. Вони заступають плинну частину поживи та становлять знамениту субституцію чаю та кави. Какао та чоколяду признано здоровшими від кави та чаю.

Треба памятати ріжницю між чоколядою та какао. Чоколяду роблять із прижарених зерен какаового дерева. Їх роздавлюють, а опісля спрасовують на куски, відомі як неосолоджена або печена чоколяда. Цей продукт обнимає яких 54 відсотки какаового масла. Какао це дрібно мелене какаове зерно, з котрого до великої міри виділено какаове масло і тому то воно не є таке поживне як чоколяда. Для сидячих робітників, котрі не вимагають дуже поживного харчу, какао краще надається.

ФЛІС.

Молодий службовик Джо Смит прийшов до канцелярії свого шефа:

— Містер Монімейкер, прошу, чи не звільнили би ви мене на завтра?

— Чому?

— Бо я завтра женюся.

— Ви женитеся? А чи знає батько вашої судженої, що маєте лише шіснацять долярів тижнево?

— Певно, що знає!

— О, то добрий батько! — сміється містер Монімейкер. — Щож це за один?

— Це ви, містер Монімейкер.

Мандрівка душ.

— І ви наче поганин, вірите в мандрівку душ?

— І як мені не вірити. Ми мали такого касієра, що забрав цілу касу й утік.

— А щож це маю спільного з мандрівкою душ?

— Алеж він був душею нашої спілки . . .

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БРОНКС, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

В церкві св. Воскресення в „Бронкс, Н. Й., у неділю, 14. лютого, відправлено панахиду, за бл. п. Ольгу Басараб в часі якої зібрано $7.70, які пересно через Обєднання на призначену ціль.

Зложили по 50 ц.: В. Мищук, М. Притуля, І. Король, Вол. Найдан передав $2.92, а дрібними зібрано $3.28.

ТАЙС, В. ВА.

На Рідну Школу й Просвіту.

Громадяни Микита й Іван Магун жертвували по $5 та переслали ту жертву через Обєднання, призначуючи по половині на Рідну Школу й Просвіту.

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

На поклик предсідниці Союзу Українок, від. 35, п. Павчакової, членкиці зложили коляду Рідній Школі в сумі $11. Жертвували по $1: Е. Орлян, Павчак, Костишин, Великанович, Лавич, Гаврилко, Васло, Чорний, Шіпка, Паращук і Магіборська. Гроші вислано на вище означену ціль через Обєднання.

Е. Орлян.

В горах.

Жінка: Ой, тут важко йти догори. От придавсь який кінь, або осел.

Муж: Оприся на мене, люба.

Вперта.

Дама домагається, щоб її пустили до директора:

Портієр: Неможливо.

— Алеж я його жінка.

— Стара історія. Вони всі так кажуть.

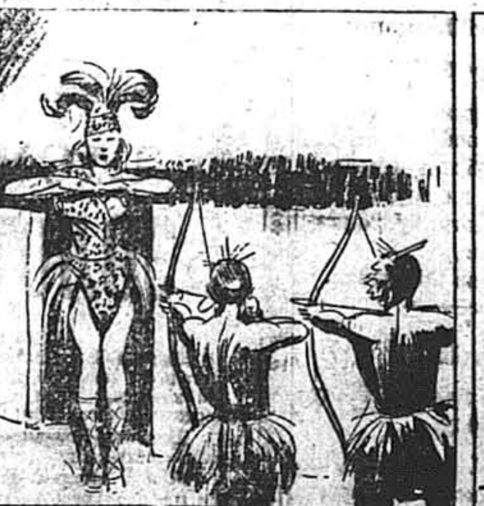
ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (117)

Калі Бвану малі карлики віддали під опіку одної своєї жінки, Вляді, яка відносилася до білої дівчини зі специяльною ненавистю. Вона завела дівчину до вонючої колиби, в якій на долівці лежала солома. Незвичайно виснажена, Калі Бвана відразу повалилась на землю і задримала. Та вже по хвилі вбігла Вляля назад і почала її у сні бити буком.

Побачивши, як ця мала і нуждена істота знущається над нею, Калі Бвана попала в лють. Зірвавшись на ноги, вона в одній секунді вирвала бука від малої дикунки і почала ним її смагати. Дикунка витріщила очі, а далі побачивши, що це не жарт, почала з криком утікати. Калі Бвана вибігла за нею, та на дворі зустріла її кілька карликів з направленими в неї луками.

В цій хвилі Калі Бвана зовсім не боялася смерти. Навпаки, вона хотіла, щоб її хтось укоротив життя і муки. Тому, ставувши перед дикунами, вона з погордою до них говорила: „Стріляйте, стріляйте, нуждені істоти. Вбийте мене. Я не боюся смерти і не боюся вас. Я з цілого серця погорджую вами. Ви вічнемні хроби".

На щастя дикуни цього не розуміли. Бо всежтаки, як довго людина жива, то має право думати про якийсь рятунок. У той час Олд Таймер напружив усі свої сили і здібности, щоб натрапити на слід Калі Бвани. Він догадувався, що Боболо мусів десь її скрити. Але де саме? Він не мав найменшого поняття, чи йти направо, чи наліво, вперед чи взад. Блукав він так по нетрах без пуття і пляну.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 22-го лютого помер у 49-тім році життя **Володимир Туранський**. Покійний родився в селі Тисьмениця, пов. Товмач, Галичина. Полишив жінку і двоє дітей. Похорон відбудеться в четвер рано, в годині 10-тій, з дому жалоби, 3125 COUNTRY CLUB ROAD, BRONX, N. Y.

(оголош.)

ГРАБІЖНИЦТВО В ПОЛЬЩІ.

Грабіжництво в Польщі приймає жахливі розміри. В самому варшавському повіті доконано впродовж грудня м. р. 48 убивств, переважно грабункових.

